

Epifanie III 2020, Kana-zondag, Oude Kerk, Amsterdam

Marcel Barnard

Gelezen zijn Jes. 62,1-5 en Joh.2,1-11

Het gewone leven, de grauwheid en grimmigheid van het alledaagse bestaan openbaart ons de luister van Christus. Christelijk geloof speelt zich altijd af in het gewone leven, in het alledaagse bestaan. Het eist geen eigen ruimte op, geen eigen tijd. Christus voegt zich even goed bij ons als we in de keuken staan als wanneer we in de kerk zitten. En zo de eredienst iets is, dan een verdichting van het gewone leven, een spel waarin we ons leven opvoeren, ons leven namelijk zoals Christus zich daarin mengt, ons alledaagse bestaan waarin ineens de luister van Christus zich toont. Tussen de zandzakken zo goed als in een glorieus kerkgebouw.

Nog iets anders gezegd, de heilsgeschiedenis mengt zich in de modderigheid van de gewone geschiedenis. Het heil is niet los verkrijgbaar. Dit kerkgebouw is daarvan toonbeeld bij uitstek. Het wijst in zijn grootsheid en lichtheid naar de majesteit van de God die we erin aanbidden, maar evengoed naar de arrogantie van de schutterijen en gilden die de transepten en kapellen financierden (de een wilde natuurlijk niet achterblijven bij de ander), naar de VOC (en alle ambivalenties van rijkdom en slavenhandel die daarmee mee komen), en naar (in hun praalgraven) de zeehelden die onze oorlogen tegen de Engelsen en de Duinkerker Kapers uitvochten. Het prijst (nota bene in de tekst die week in week uit als we de Maaltijd van de Heer vieren recht voor onze neus geschilderd staat [op het koorschot]) de ondergang van de Armada, en ook (in het Filipsraam daar schuin boven) de Vrede van Münster die de 80-jarige oorlog beëindigde.

Iedere illusie van een eigen aparte wereld van het heil en van het geloof wordt niet alleen direct hier buiten om de kerk, maar ook daarbinnen meteen ontmaskerd. Het gewone leven, de grauwheid van het alledaagse bestaan en de modderigheid van de geschiedenis openbaren ons de luister van Christus. Maar hoe dan?

Er was een bruiloft in Kana, in Galilea. Voor het bruidspaar en de naaste familie ongetwijfeld een hele bijzondere dag, maar van iets meer afstand bezien toch een tamelijk alledaagse situatie.

De alledaagsheid komt ook wel sterk naar voren in het verhaal: er ontstaat gedoe. Dat heb je altijd bij familiefeestjes... O nee, we hoeven tante Truus toch ook niet uit te nodigen? Ja, in jullie families komt dat niet voor ... ☺. Jezus is ook uitgenodigd. En z'n moeder ook. En ja hoor, daar heb je het al.

Hé, Jezus, *ze hebben geen wijn meer.* Ik kan Jezus' antwoord niet anders horen dan als een geïrriteerd antwoord: *Wat wilt u van me? Mijn uur is nog niet gekomen.* Als je de bijbelcommentaren erop naslaat, zeggen ze: "misschien komt dit antwoord van Jezus wat vreemd over, maar ..." Nou, vreemd ..., ja en nee. Nee, helemaal niet, want we kennen dit soort familie-irritaties al te goed (nee, niet in jullie families...). En ja, vreemd, want wat moet dat nou, in ons heilige boek, waarom staat dat hier zo? "Misschien komt dit wat vreemd over, maar ..." Maar ... Kijk, en nu komt het. Want laten we eens zeggen dat Maria haar opmerking maakt uit oprechte bezorgdheid. Ze vreest dat de gastheer en -vrouw in verlegenheid komen. Zij is bezig met het alledaagse leven, met de zorgen en het geredder dat dat met zich meebrengt. Ze zou zomaar familie van ons kunnen zijn. Jezus zit op een compleet andere golflengte: *Mijn uur is nog niet gekomen.* Het lijkt wel een postmoderne dialoog, geen touw aan vast te knopen. Je moet wat Bijbelkennis hebben om die woorden te verstaan. Dat woord 'uur' komt telkens terug in het Johannesevangelie en wijst vooral vooruit naar het beslissende moment in het evangelie, naar de passie, naar het lijden van de Messias, naar het uur van zijn dood.

Voordat we daar op verder gaan, eerst deze observatie. De wortel van het gedoe ligt erin dat ieder praat vanuit zijn of haar eigen perspectief, Maria vanuit dat van het geredder om alles goed te laten verlopen, Jezus vanuit dat van zijn missie. En dus praten ze langs elkaar heen. En dus raakt Jezus geïrriteerd. Al sust Maria, wijze moeder, de dreigende woordenwisseling meteen: *ze sprak de bedienden aan: 'Doe maar wat hij jullie zegt, wat het ook is'.* Alledaags, niet waar?

Ik kom terug op dat antwoord van Jezus, *mijn uur is nog niet gekomen.* En nu laat ik de verhaallijn van het evangelie los en spring meteen naar het eind ervan. Jullie kennen het verhaal, de wijn raakt

op, Jezus geeft opdracht zes watervaten met water te vullen en eruit te scheppen, de ceremoniemeester proeft *het water dat wijn geworden was*. Het staat in een bijzinnetje, het lijkt niet de hoofdzaak van het verhaal. Nee, de camera zwenkt weg van het wonder en zoemt in op opnieuw: gedoe, — nu tussen de ceremoniemeester en de bruidegom: je hoort de beste wijn eerst te schenken en als iedereen dronken is de mindere. Waarom doe jij het andersom? Opnieuw die angst dat de gastheer in verlegenheid komt. Gedoe, gedoe, gedoe. Maar dan, het slotvers: *Dit heeft Jezus ... gedaan als eerste teken; hij toonde zo zijn heerlijkheid en zijn leerlingen geloofden in hem.*

Hij toonde zijn heerlijkheid, zijn luister, zijn glorie. Waaruit bestaat die luister? Wel, het antwoord is voordehand liggend: Jezus redt het feest, er is weer wijn, de gastheer en –vrouw komen niet in verlegenheid. Heeft Jezus dus toch naar zijn moeder geluisterd? Ja, dat heeft hij. Waarom had hij haar dan zo bot teruggewezen? En waarom dat vreemde antwoord *Mijn uur is nog niet gekomen?* De oplossing ligt hierin: als Jezus spreekt over *zijn uur*, dan spreekt hij over *zijn heerlijkheid*. Hoe zit dat?

Ik zei al, om te verstaan waar het over gaat als Jezus spreekt over *zijn uur*, moet je een beetje Bijbelkennis hebben. In het Johannesevangelie is Jezus' uur het uur van zijn lijden, van het verraad van een van zijn vrienden, van zijn arrestatie en het proces dat tegen hem wordt gevoerd, het uur van zijn veroordeling, zijn executie aan een stuk hout en uiteindelijk zijn dood. Maar de paradox is, dat het evangelie dit uur, dit verschrikkelijke uur *zijn heerlijkheid, zijn luister, zijn glorie* noemt. Hier zijn we in het hart van het christelijk geloof. In het hart van het evangelie en in het hart van ons geloof staat een man die als een misdadiger werd geëxecuteerd. Niet de handige president die zijn gerechte oordeel ontloopt, maar de rechtvaardige die als een misdadiger wordt geëxecuteerd staat in het centrum van de geschiedenis en woont in Gods hart. Niet het sterke, maar het zwakke staat in het centrum en woont in Gods hart. Niet wie zichzelf verheven acht boven de ander, maar wie zich de minsten der mensen weten staan in het centrum en wonen in Gods hart. Niet de succesvolle geslaagde ster, maar de mislukkeling staat in het centrum en woont in Gods hart. Niet de morele held, maar de zondaar staat in het centrum en woont in Gods hart. De luister, de glorie, de heerlijkheid van de Messias culmineert in het uur van zijn kruisdood. In Kana is zijn uur nog niet gekomen. Maar *en passant* redt hij ook 't feestje.

Onze God sterft aan een kruis. Als we deze God doodverklaren, deze God die het kruis in het midden van de wereld en van zijn hart plaatst, dan kan zich een verschrikkelijke moraal ontwikkelen, een (zoals Nietzsche heeft gezegd) *Umwertung aller Werte*. Dan staat niet meer de barmhartigheid met wie zwak en kwetsbaar zijn centraal, maar het recht van de sterkste. Niet meer de genade, maar het zwaard. Niet meer de vrede, maar de strijd.

Nog een keer terug naar die bruiloft in Kana. In hun woordenwisseling hebben Maria en Jezus een ander perspectief. Maria wil de situatie redden. Jezus wil de wereld redden door haar te voorzien van een totaal nieuw perspectief, het perspectief van de zwakke, de geëxecuteerde misdadiger, de kwetsbare, kortom, het perspectief van het uur van zijn kruis. Dat is de glorie, de luister van het christelijk geloof en van de kerk. Daarom staan geloof en kerk midden in de wereld, onze wereld met al haar tekortkomingen en ellende en mislukkingen. Daarom staan geloof en kerk midden in de geschiedenis met haar, zeker achteraf, altijd weer foute keuzen. Het gewone leven, de grauwheid van het alledaagse bestaan en de modderigheid van de geschiedenis openbaren ons de luister van de Christus. Daar is het christelijk geloof thuis; het eist geen eigen tijd en ruimte op. Daar wordt water ineens wijn. Daar staan we, in een kerkgebouw vol ambivalenties, in die kring waarin gebroken brood en vergoten wijn de ingrediënten zijn van het feestmaal dat we er vieren. Het zijn ook de symbolen van de Messias zelf die als zuigeling in een voerbak voor de dieren werd gelegd, die als vluchtelingenbaby met zijn ouders op de vlucht was, die een met zondaars zich liet dopen in de Jordaan, die werd verraden door zijn vrienden, die stierf als een veroordeelde misdadiger, en van wie wij geloven dat hij, hij, déze, is opgestaan en dat hij, h́j, déze, zit aan de rechterhand van God en dat hij tezamen met de Vader ons regeert door de heilige Geest.